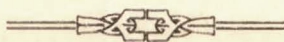

ИЗВѢСТІЯ

на

ВАРНЕНСКОТО АРХЕОЛОГИЧЕСКО Д-СТВО.

По случай двадесетгодишнината отъ
основаването на Дружеството
1901 — 1921 г.

VII.

Съ 20 фигури.

ВАРНА

Печатница „Просвѣщение“ на П. Зенгиновъ & К. Яневъ

1921

I. Изданията на Варненското Археологическо Дружество.

Въ продължение на 20 години Дружеството е издало десетъ отчета и седемъ Извѣстия.

A. ИЗВѢСТІЯ

на Варненското Археологическо Дружество.

I. Сражението при Варна въ 1444 г.

(съ двѣ таблици и една картина и 80 стр.).

Таблицитѣ прѣдставляватъ: 1) сражението при Варна (споредъ картината на извѣстния полски живописецъ Янъ Матейко. Оригиналътъ на картината се намира отъ 1880 г. насамъ въ държавната маджарска картинна галерия въ гр. Будапешта); 2) географическа карта на варненската околностъ съ обозначението на полесражението и картина, която прѣдставлява паметника на Владислава, поставенъ въ 1856 г. отъ поляцитѣ, които служили въ турската армия. Паметникътъ билъ поставенъ върху една могила, находяща се отъ дѣсната страна на шосето Варна — Добричъ (срѣщу 4 1/2 км.). Могилата се нарича „Мешели Тепе.“

Съдържанието на Извѣстіята е слѣдно: Сражението отъ Г. Димитровъ. Походътъ на Владислава прѣзъ България и битката при Варна отъ Х. К. Шкорпилъ.

Малки статии: Варненското сражение. Владиславовъ отдѣлъ при варненския музей. Писмото на царъ Николай I за поставяне паметникъ на Владислава въ Варшава (слѣдъ прѣвзимането на Варна отъ руситѣ прѣзъ 1828 г.). Паметникъ на Владислава. Маджаритѣ за паметника на полския и маджарския кралъ Владиславъ (Уласло). Позивъ за събиране помощи за фонда за издигане паметникъ на Владислава, когото поляцитѣ наричатъ „Варненчикъ.“

II.

(съ една картина на латинско-елинския надписъ за варненския римски водопроводъ отъ II вѣкъ сл. Хр. и планътъ на града Одесось—Варна). Стр. 80.

Съ слѣднитѣ статии: Римскиятъ водопроводъ въ гр. Варна. Х. К. Шкорпилъ (водопроводътъ се почва надъ с. Кестеричъ). Разкопки на могили до Варна. Х. К. Шкорпилъ (разкопани били 6 могили въ турскитѣ гробища и една до Добришкото шосе, отсамъ новитѣ гробища). Гагаузи (потеклото и происхождението на думата). Г.

Г. Димитровъ. Турскитѣ укрѣпления въ Варна (1828 и 1834 г.) Х. К. Шкорпилъ. Разни съобщения.

Повѣрие за единъ джѣ до с. Франга — Е. Г. Мутафовъ, Извадане коститѣ на умрѣли (слѣдъ 7 г.), умиването имъ съ вино и новото имъ погребване въ гагаузкото село Кестеричъ — свещ. Г. Антоновъ. Пробождане мъртвеца съ ножъ въ сѣщото село — свещ. Г. Антоновъ. Джамалски празникъ въ гагаузкото село Чаушкѣй — Р. Богдановъ. Откритието въ канала — Х. К. Шкорпилъ. Пѣсчаването насипъ между морето и езерото — Х. К. Шкорпилъ. Изнесени старини отъ Варна — Х. К. Шк. и Старини въ Шабленско — свещ. Н. Цицовъ.

III.

(съ плана на храма между морето и езерото и на храма „Патлейна“ до Прѣславъ съ 146 ст.).

Съ слѣднитѣ статии: Одесосъ и Варна — Х. К. Шкорпилъ. Обичаитѣ на гагаузитѣ въ Варна — А. И. Мановъ. Спомени за Варна отъ врѣмето на Кримската война — Ст. Кабакчиевъ. Сражението въ 1444 г., варненскитѣ черкви и гробътъ на Владислава — Г. Димитровъ. Сражението при Варна въ 1444 г. — К. Н. Мирски. Девненскитѣ извори — Х. К. Шкорпилъ. Разкопкитѣ въ „Патлейна“ до Прѣславъ и значението имъ за българската история — Иор. С. Господиновъ. Прѣславъ — К. Х. Шкорпилъ.

IV.

(съ три таблици и 5 обр. въ текста, стр. 112).

Таблицитѣ прѣдставляватъ първото българско училище и черква въ Варна, французкитѣ паметници отъ кримската война, турски документи отъ 1751 г. на дервенджи (пазители на проходи) отъ Сливенско.

Статитѣ сж слѣдни: Възраждането на българщината въ Варна (1860—1865 г.), отъ Х. Ш. Възраждането на българщината въ Провадия, отъ икономъ Ив. К. Радовъ, Французитѣ въ Варна въ 1854 г., отъ Прива Беларъ, Варна прѣди 260 г. отъ Х. К. Шк., Неизвѣстно старобългарско писмо (черти и рѣзи) и крайбрѣжнитѣ старобългарски насипи, отъ Х. К. Шк., руско-турската война въ 1828—29 г., отъ Г. Димитрова, Спомени за прѣвзимане Варна въ 1828 г., свещ. Г. Антоновъ, холера въ Варна въ 1829 г., отъ Х. К. Шк. и Обичаи на гагаузитѣ въ Варна, отъ А. И. Мановъ.

V.

(голямъ форматъ, съ 11 таблици и единъ образъ въ текста, стр. 64).

Съ слѣднитѣ статии: Милиярни стълпове отъ гр. Русе (съ римското име на града: Sexanta Pristis), отъ Х. К.

Шкорпилъ; „Заешка игра“ у гагаузитѣ въ Добричъ, отъ Д-ръ Хр. Докторовъ; Дописки отъ Варна въ архивата на С. Раковски; Обсадата на Варна въ 1828 г., отъ Лейтенантъ Ганчевъ (съ една таблица); Находка на сръбърни тасове до гара Синделъ, отъ Х. К. Шкорпилъ; Руско-турската война 1829 г., отъ Г. Димитровъ; Изгарянето на търновската Патриаршеска библиотека, отъ Г. Димитровъ; Нѣколко думи за старинитѣ въ гр. Провадия, отъ икономъ Ив. К. Радовъ; Споменъ за Варна (1875—1881 г.), отъ свещ. Хр. Върбановъ; Балчикъ отъ К. Х. Шкорпилъ (описание на една бѣлѣжита гробна находка).

VI.

(съ една таблица на lika на първия български учител въ Варна, стр. 80).

Съ слѣднитѣ статии: К. Т. Арабаджиевъ отъ Ив. Церовъ; Приносъ къмъ просвѣтителното дѣло въ Варна отъ Г. Димитровъ; Варненскиятъ окржгъ въ учебно отношение 1879/80, 1911/12 и 1914 г. отъ Т. Икономовъ; Старата българска флота отъ Лейтенантъ А. Маноловъ; Гагаузка пѣсенъ за обсадата на Варна въ 1828 г. отъ свещ. Г. Антоновъ; Холерата и пожарътъ въ Варна въ 1854 г. отъ Г. Димитровъ и Надгробенъ камъкъ отъ Рѣка Девня отъ Г. Димитровъ.

Б. ОТЧЕТИТЪ.

I за 1901—1906 г.

съ 63 страници и съ една таблица на варненския музей (двѣ снимки).

„Въ отчета сж помѣстѣни слѣднитѣ статийки и съобщения: 1. Разкопки на една гробница въ градината на дѣвическата гимназия и на римския градъ Abrittus (сега Абтаашко или Добринъ-кале), въ околността на с. с. Абтаатъ и Деведжикой въ Добруджа. До калето е билъ убитъ въ 251 г. сл. Хр. римскиятъ императоръ Деци, въ едно сражение съ готитѣ. Въ града били разкрити основитѣ на римската базилика (обществена сграда) и една черква. 2. Паметникъ на боището отъ 1444 г. 3. Гробътъ на кралъ Владиславъ. 4. Търсене на потжалнитѣ рицари и войници въ езерото (1444 г.). 5. Сабя отъ сражението. 6. Планъ на древния градъ Варна. 7. Стара Варна (Богданова чушма, основана прѣзъ 1646 г. отъ молдованския (богданския) князь Василий и за други старини). 8. Римска кула въ Варна. 9. Подземия въ Варна. 10. Стари гро-

бове и гробници. 11. Варна и Одесосъ. 12. Елински и римски монети, съчени въ Варненско. 13. Рускотурскитъ войни въ 1773, 1810 и 1828—29 г. г. 14. Кримска война (1853—56 г.). 15. Изчезналитъ (?) старини отъ варненската гръцка митрополия. 16. Възраждането на българщината въ Варна. 17. Аладжа манастиръ. 18. Иманяри въ Варненско. 19. Рѣка Девня. 20. Авренъ. 21. Вадене камъни отъ древни укрѣпления. 21. Открита пещера въ Шабленско. 22. Охрана на военнитъ паметници изъ окръга. 23. Месемврийски черкви. 24. Законопроектъ за старинитъ.

II за 1907 г.

(80 страници).

Впечатления отъ посѣщението на музея, сказка за музея и за гр. Варна, пазете старинитъ, за свѣденіе на иманяритъ (малджии), музейни сборки и помѣщения, руски паметници отъ отъ освободението на варненския окръгъ, посѣщения на музея, позивъ къмъ учителитъ и свещеницитъ, основаването на Варна (570 г. пр. Хр.), Барутъ-хане, римската кула, откритието въ канала при прокопаването му между морето и езерото, Богданова чушма, подземие между града и върха Турна-Тепе, прѣдание за „стара“ Варна, Аладжа манастиръ, населението въ с. Чаушкѡй, Провадия, златната корона отъ Каварна, Момина могила (Къзларъ юкъ) въ Провадийско, Нови Пазаръ, Абоба-Плиска и Велеградъ въ Моравия, сражението 1444 г., новооткритата пещера въ Балчишко и Черно море (названието му, замръзване, свѣтене, сѣроводородъ въ морскитъ дълбочини, колебания на магнитната стрѣлка, подморско възвишение, колебания на морското ниво, течения, миди, които разяждатъ дърво и пробиватъ камъни, акуловидни риби, рибната фауна, дъждъ на морски риби 1906 г., смерчове, стриди, змийорки, делфини, пирати и фарове).

III за 1908 г.

Музеятъ, лотария, помощи отъ общинитъ въ окръга, мѣстото за бъдация музей, посѣщения на музея, пропадане на старинитъ, Балчишка гробница, римски монети отъ канала, между морето и езерото (върху много отъ монетитъ има изображение на вълчица съ Ромулъ и Ремъ и съ надписъ „Римъ“; тѣ били съчени въ споменъ на гр. Римъ въ врѣмето на Константинъ Велики), запазване чушми отъ турско врѣме, разкопки на шестъ могили (на западъ отъ Варна), подаряване 1303 книги на училищнитъ библиотеки въ окръга, прѣдаване имѡта на туристичното дружество на археологическото, Аладжа манастиръ и паметникътъ на Владислава.

IV за 1909 г.

(Новиятъ законопроектъ за старинитъ, окръжниятъ варненски музей, прѣстенари и шикерджии обиратъ старини, 140

килограма мѣдни римски монети отъ врѣмето на Константинъ Велики и др., намѣрени при прокопаването канала, между морето и езерото, пазете старинитѣ, пазете природни забѣлжителности, позивъ за организиране граждански контролъ при прокарването на водопровода изъ града, интересна фотография, фондътъ за паметника на Владислава, могилата, върху която ще бѣде издигнатъ паметника му, прѣдполагаемиятъ гробъ на Владиславъ (разкопаването му отъ иманяри); наслѣдниците на главния турски знаменосецъ въ сражението 1444 г., фондътъ за паметника „Царь Освободителъ“, Аладжа манастиръ, Текето между Варна и Балчикъ и пжтеводителъ на Варна и околността му.

V за 1910 г.

Петдесетгодишнината отъ основанието на първото българско училище въ Варна, законопроектътъ за старинитѣ, нашиятъ музей, история на гр. Варна, премия за членоветѣ, „стара“ Варна (староврѣмска архитектура на кжшитѣ и др.), гробни паметници на гр. Одесосъ (Варна), водопроводътъ и канализацията, гробъ на Владиславъ „Варненчика“ отъ Я. Гжегожевски, издание на полската академия на наукитѣ въ гр. Краковъ, разкопки на една могила въ Рѣка Девня, Аладжа манастиръ, за корона отъ с. Гелинджикъ, сабя отъ Батова, двѣ златни украшения отъ Варна въ народописния музей въ Берлинъ, нашето езеро (осоляването му), морскитѣ мечки (тюленни) на изчезване въ нашето море и славянскиятъ съборъ въ София (телеграма изпратена отъ нашето дружество до конгреса).

VI за 1911 г.

Археологическа конференция въ Варна, първи археологически конгресъ, нашиятъ музей, геологическа сбирка при музея, музейно помѣщение, нашитѣ „Извѣстия“, комитети на варненския музей въ Добричъ и др., помощи отъ общинитѣ, историята на гр. Варна и Сливенъ, фондъ царица Елеонора, прѣименуване улици—линии, ликовѣ на дѣйцитѣ по възражданieto на българщината въ Варна и окрѣга, документи отъ архивата на основнитѣ училища, документи въ черковната кжща, документи отъ общинското управление, унищожени и изгубени документи, запискитѣ на свещ. Хр. Върбановъ (1875—1881 г.), пжтеводителъ на гр. Варна, планътъ на града отъ 1878 г., Варна въ турско врѣме, разчитване на подземната постройка (гробница) въ двора на окрѣжното управление, разкопки на пазарния площадъ, запазване подземни старини, канализацията, чушми, пропаднали старини, пещерниятъ манастиръ Аладжа, тъмнитѣ пещери (каранлъ маара) до Аладжа, унищожаване старини, старини на гара Дев-

ня, предложение към общинското управление въ гр. Русе, паметникът на Владислава „Варненчикъ“, приносъ къмъ историята на гагаузитъ (Ж. В. Марковъ), прѣвзимане на Балчикъ и Варна въ освободителната война, изчезнали старини отъ гръцката митрополия, нашиятъ градъ прѣди Христа, Варна въ римско врѣме, старъ водопроводъ, златенъ медайлонъ отъ Провадийско отъ 324 г. сл. Хр., съченъ по случай провъзгласяването на Лициния за цезаръ, черноморски пирати (разбойници), богомилски надгробни камъни, нови книги за Владислава „Варненчикъ“ (отъ Д-ръ Грабовски, на полски, Варшава), главата на Владислава, Богданова чушма, руситъ прѣдъ Варна въ 1773 г., братски могили отъ 1828 г., паметникъ отъ кримската война, християнски гробници, приморската градина, находка на десетъ сребърни тасове и покойниятъ Ст. Василопуло.

VII и VIII за 1912 и 1913 г.

Музеятъ, изложба „Варна въ картини“, скриване старини прѣдъ румжнитъ, парижкиятъ кметъ въ музея и рѣчитъ държани по този случай, първи археологиченъ конгресъ въ София, свикване на втория конгресъ въ Плѣвенъ, първи международенъ конгресъ и изложба по градоустройството въ гр. Гандъ (Белгия), находки при канализацията, римски водопроводъ отъ Кестеричъ, разкопки, фотографическо ателие при музея, сказки, Аладжа мѣнастиръ (охраната му), римска гробница въ Рѣка Девня, находки въ Гебедже (три златни плетени гривни, златенъ нанизъ отъ 8 членчета съ морави камъчки и бисерни зрънца и двѣ златни украшения, тѣжки 8 грама), старини отъ с. Т. Арнаутларъ (сребърни монети XVI и XVII вѣкъ, едно кантарче отъ пиринчъ, едно тасче отъ мѣдъ, единъ чифтъ пафти (посребрени) и едно ръждясало бакърче, крайбрежието, изнесени килими отъ Шуменъ, интересни вкаменелости отъ с. Суджаской и старини въ с. Дишбудакъ.

IX за 1914 г.

(съ единъ ликъ).

Аладжа мѣнастиръ, музейното здание, музейнитъ сбирки, десетгодишниятъ юбилей на музея, чушмата-паметникъ, разкопки, разни рѣшения, защо не сж били издадени „Извѣстията“?, некрелогътъ и ликътъ на заслужилия членъ на дружеството Г. Димитровъ, подземна черква, петдесетгодишнината отъ откриването на първата българска черква „Св. Архангелъ Михаилъ“ въ Варна, мряморна гробница (саркофагъ), намѣрени монети до с. Кеприкьой (Мостъ), интересна вкаменелостъ, А. В. Рачински (първиятъ руски консулъ въ Варна 1859—1862 г.), въпросници за изучаване варненския оркжгъ, фалшиви монети (съ изображение на свиня и прасета), и наименованіе улици въ Варна.

В.
По случай археологическитѣ конференции сж били издадени двѣ брошури:

ПЪРВА **Българска Археологическа Конференция**

въ гр. В.-ТЪРНОВО

(6—8 юний 1910 г.)

(Варна 1910, стр. 21.)

ВТОРА **Българска Археологическа Конференция**

въ гр. ВАРНА

(16—20 юни 1911 г.)

(Варна 1911, стр. 48).

ВАРНА ВЪ КАРТИНИ.

Каталогъ на изложбата 8—30 Юли 1912 г.

Нарѣдилъ Шкорпилъ. стр. 12.

ВАРНА — АЛАДЖА МЪНАСТИРЪ.

Пътни впечатления. — Ил. Веновъ.

(съ една таблица, прѣдставляюща изгледа на скалната стѣна, въ която сж издълбани черкви и калугерски килии). 1909. стр. 24.

II. Абоба-Плиска.

1. Съчинението съдържа слѣднитѣ глави:
I. Историкоархеологическо значение Абобы и ея окрестностей. Наименование древнаго поселения. (О. И. Успенскій). II. Географическій обзоръ: Абобская равнина и горы се окружающія. Старыя поселения на Абобской равнинѣ (Шкорпилъ). III. Укрѣпленія въ Абобской равнинѣ (Шк.). IV. Постройки въ Абобскомъ укрѣпленіи (Шк.). V. Строительный матеріалъ (Шк.).